

Ministrstvo za okolje in prostor
Dunajska cesta 48
1000 Ljubljana

Ljubljana, 8. 1. 2016

Stališče do Koncepta strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (A. Mlakar, B. Kontić) z dne 22. 12. 2015

Spoštovani,

predstavniki našega podjetja, Aquarius d.o.o. Ljubljana, smo pred leti sodelovali pri Raziskovalnem projektu v okviru ciljnega raziskovalnega programa "Konkurenčnost Slovenije 2006-2013" UPORABA IN UČINKOVITOST CELOVITE PRESOJE VPLIVOV NA OKOLJE TER PRESOJA VPLIVOV NA ČLOVEKOVO ZDRAVJE (Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo, v sodelovanju z Institut "Jožef Stefan", Aquarius ekološki inženiring d.o.o. Ljubljana, Inštitut za neionizirna sevanja, 2012). Ker se s **konceptom strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (SOVO)**, ki se opira na zaključke te raziskave in bo predstavljen v torek, 12. 1. 2016 na ARSO, ne strinjamo, bomo v nadaljevanju na kratko predstavili naš pogled.

Predlagani koncept bi pomenil ob svoji morebitni uveljavitvi konec sistema varstva okolja na strateški ravni, kot ga poznamo danes. Današnji CPVO kot samostojni upravni postopek namreč omogoča neodvisnost obravnave okolja v strateških presojah pod okriljem Države in tako ocenjevanje vplivov na okolje ni neposredno podrejeno ekonomskim ali drugim interesom. Pod pretvezo združevanja vsebin in poenostavljanja postopkov se pomen okolja v predlaganem konceptu popolnoma razvrednoti, kot pika na i pa se specifična raba pojma »okolje« razširi in tem razvojeni do te mere, da se povsem izgubi prav njegov težko izborjeni pomen. Glede na splošne trende v svetu, kjer se vse bolj zavedajo pomena varstva okolja, vidimo predlagani koncept kot korak nazaj oziroma v napačno smer.

Koncept strateškega ocenjevanja vplivov na okolje, opisan 22. 12. 2015, predstavlja hibrid med dvema možnima konceptoma (od skupno štirih) za prenovu sistema strateškega ocenjevanja oziroma celovite presoje vplivov na okolje. Gre za koncepta, ki sta ju avtorja A. Mlakar in B. Kontić (vsak svojega) opisala v zaključku poročila prej omenjene raziskovalne naloge.

(Zaključek najdemo v vodilnem zvezku (0_izhodišca_ugotovitve.pdf) na straneh 10-21, za lažje razumevanje predlaganega koncepta SOVO in vseh naših pomislekov ga priporočamo v branje.)

* Družba je vpisana pri Okrožnem sodišču v Ljubljani, številka vložka 1/09010/00. Matična številka: 5424534. Identifikacijska številka za DDV: SI16066430. Poslovni račun pri NLB: 02053-0017001571. Osnovni kapital 8.763,00 EUR.

Za vse, ki ne boste utegnili prebrati gradiva, naj na kratko povzamemo srž štirih možnih konceptov prenove celovite presoje vplivov na okolje:

- 1) **Izboljšanje dobre prakse znotraj obstoječega postopka CPVO, brez spremembe pravnega okvira**
- 2) **Izboljšanje postopka CPVO z manjšimi/nujnimi spremembami pravnega okvira**
- 3) **Združitev postopka CPVO s postopkom priprave PPP**
- 4) **Nov/drugačen sistem strateškega ocenjevanja vplivov na okolje (SOVO)**

Prva dva predloga je bilo možno izpeljati neposredno iz rezultatov raziskave, ki je bila, nenazadnje, izboljšanju postopka CPVO tudi namenjena. Preostala dva predstavljata mnenji obeh avtorjev, zasnovani še pred pričetkom raziskovalnega dela in tako tudi bolj ali manj neodvisni od rezultatov.

Če se vrnemo k hibridnemu predlogu **koncepta strateškega ocenjevanja vplivov na okolje** z dne 22. 12. 2015, ki bo predmet torkove razprave, ocenjujemo, da je v nasprotju z mnogimi slovenskimi predpisi (česar se avtorja zavedata, zato predlagata številne spremembe, pri opisu vloge NUP pa, po potrebi, neupoštevanje predpisov, na katere se NUP v svojih mnenjih opirajo) zlasti pa s SEA (SOP) Direktivo (tudi tega se avtorja zavedata, zato pojasnilo, da je »predlog skladen s filozofijo ter pričakovano prakso po predvideni spremembi SEA Direktive«). Ostale EU Direktive, ki urejajo posamezna področja varstva okolja in še kako vplivajo na izvajanje postopkov celovite presoje vplivov na okolje, so v predlogu koncepta prezrte. Ni povsem jasno, v kolikšni meri bi bila po predlaganem konceptu v odločanje o sprejemljivosti vplivov na okolje sploh še vključena Država, ki ji to dolžnost nalaga Ustava.

Verjetno je našeto zadosten razlog, da se predlog koncepta v celoti zavrne, vseeno pa bi omenili še ključni vsebinski razlog, ki ga predstavlja razvrstitev pomena okolja v procesih odločanja.

Okolje (pozor: v trenutno veljavnem pomenu besede) v predlaganem konceptu izgubi težko izbrano neodvisnost obravnave, kar pomeni, da bo neizbežno prihajalo do prevlade drugih vidikov in posledično do neuresničevanja okoljskih ciljev. Ključni argumenti (po Therivel R. 2010. *Strategic Environmental Assessment in Action*. London, Earthscan) za ohranjanje samostojne presoje vplivov na okolje so:

- posledicam vplivov na okolje se namenja premajhno težo v primerjavi z vplivi na družbo in predvsem gospodarstvo, ki praviloma prevladujejo pri oblikovanju politik;
- ločena obravnava okoljskih in ekonomskih vsebin je smiselna zaradi pogoste neprimerljivosti oziroma izogibanja primerjavi »jabolk in hrušk«;
- ne glede na retoriko o "združevanju", obstaja nevarnost, da bodo okoljska vprašanja potisnjena ob rob, ker imajo ekonomski interesi zagotovljeno institucionalno moč.

Predlog koncepta gre pri poskusu razvrstitve pomena »okolja« v procesih odločanja še korak dlje, z uvajanjem novega pomena temu izrazu: V konceptu SOVO namreč obsega »okolje«, kot med drugim navajata avtorja (**»Okolje se pri tem obravnava (pojmuje) holistično, to je obsega vse sestavine – fizične, družbene, gospodarske«**), tudi področja, ki glede na veljavni pomen »okolja« (EU Direktive, slovenski predpisi) nikakor ne sodijo v ta okvir.

No, tudi tu še ni čisto konec: Okolje (v ožjem pomenu) naj bi se po novem obravnavalo v paketu - skupaj s prostorom (**»Zagotovi se zaokroženo/celovito obravnavo prostorskih/okoljskih, družbenih in ekonomskih vsebin«**).

Postopek CPVO, kot je trenutno v veljavi, seveda ima določene pomanjkljivosti, ki so bile med drugim prepoznane tudi v zgoraj navedeni raziskavi. Praktično vse pomanjkljivosti je možno, tako z manjšimi spremembami zakonskega okvira, kot izboljšanjem prakse, odpraviti v okviru uveljavljenega koncepta, ki pa ima predvsem številne prednosti. CPVO kot samostojni upravni postopek namreč omogoča neodvisnost obravnave okolja v strateških presojah (kar je ob uvedbi pomenilo izjemen korak v prid varstva okolja). Prednost koncepta je tudi v tem, da ohranja področje varstva okolja v rokah države in ni neposredno podrejeno ekonomskim ali drugim interesom. Koncept je skladen z evropskimi predpisi, predvsem s SEA Direktivo, ki povzema znanje in izkušnje različnih evropskih držav na tem področju. Je uveljavljen, postopki so utečeni.

Lep pozdrav,

mag. Martin Žerdin
direktor

aquarius
Kopljane